

פרוטוקול מס' 45

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום ד', כ"ו באב תשל"ד, 14 באוגוסט 1974, שעה 09.30

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

י. תמיר - היו"ר
מ. ורטמן
ד. זכין
י. בארי
ר. מואב
מ. הכהן
ד. קורן
נ. אליעד
א. הרליץ
ח. אבו-רביע

מוזמנים:

ש. רותם - משרד הפנים
א. שפט - " "
מר לוי - " "
ח. גלוקמן - משרד המשפטים
י. גבריאלי - מחורגמן

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה:

מזל כהן

סדר היום: חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עסקים)
(מס' 6), תשל"ד-1974

- 1479 -

(נתקבל קיום 28.8.74)

חוק לחיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עסקים) (מס' 6)
תשל"ד-1974

היו"ר י. תמיר:

אני פותח את הישיבה.

אני מקדח בברכה את חברי הוועדה,
את מר רותם שבא מטעם משרד הפנים ואת מר גלוקמן.

אנחנו עוסקים היום בחוק רישוי
עסקים, חיקון מס' 2, תשל"ד-1974. הדיון נדחה מיום שישי בגלל פניה
של חה"כ זכין, אשר ביקש לחשוב בענין.

מכיוון שניחנה לך שהות לחשוב, אני
מניח, שאתה בא בהצעות מחאימות שנראות לך. בינתיים הגיעו הסתייגויות
מצד חה"כ בארי וחה"כ פעיל ולמר גלוקמן ישנה נוסחה חדשה ומתוקנת.

ח. גלוקמן:

לצערי זה נמצא אצל מר שפט.

היו"ר י. תמיר:

אני מציע שנלך לפי סדר הסעיפים
ונקרא אותם. נגיע לפרקים השניים
במחלוקת ונתייחס אליהם. נבקש את מר
גלוקמן לקרוא את הפרקים.

ח. גלוקמן:

בסעיף מספר 2 של החוק מוצע מה
לקבוע: "1. בסעיפים (1)3 (ו-2) לפקודת
הרשויות המקומיות (מס עסקים), 1945 (להלן - הפקודה), במקום "חמשת אלפים
לירות" יבוא "עשרת אלפים לירות".

סעיף 31 לפקודה המקורית קובע:
"רשות מקומית רשאית, בחוק עזר, להטיל על כל אדם העוסק בתחומה במלאכה
או בעסק מן המפורטים בחוק עזר, בין שניהולם בתחום הרשות המקומית
ובין שהוא במקום אחר מס שייקרא בעיריה "מס עסקים עירוני" ובמועצה
מקומית "מס עסקים מקומי", בשיעור שייקבע בחוק העזר ושלא יעלה על
חמשת אלפים לירות לשנה לכל מקום שבו האדם עוסק במלאכה או בעסק האמורים,
בלי שמציאותם של מלאכה או עסק של אותו אדם במקום אחר, בין בתחום הרשות
המקומית ובין מחוצה לה, תשפיע על קביעת שיעור מס העסקים במקום הנדון,
והוא, אף אם המקום הנדון משמש לניהול המלאכה או העסק במקום האחר, והמס
ייקבע לפי ממדי המלאכה או העסק ואופי העיסוק באותו מקום בלבד, לפי
מבחני הדירוג שנקבעו מכח סעיף קטן (2)".

תקרת המס הזה נקבעה בשנת 1966.

השינוי בערך הכסף והגידול בהיקף העסקים מחייבים קביעה מחודשת של
שיעור מס העסקים. מוצע על כן להעלות את תקרת המס לעשרת אלפים לירות.

ד. זכין:

אני מציע, אחרי המלה "יבוא"

"עשרים אלף לירות, ובסעיף 2 -

"... בשנת הכספים 1974 מס העולה על עשרת אלפים לירות". ההנמקה פשוטה -
אם המס בתוקפו ועומדים לתקן עוותים, לא צריך להכנס מגיחוך אחד לשני.
משנת 1966 עד היום, להעלות באלפיים ולהכפיל, זה מגוחך.

ההסבר הוא, שזה לא רק עוות גדול.

הנטל, למעשה, נופל על בעלי עסקים קטנים. זה רגרסיבי. העלאת התקרה
היא פרוגרסיבית לבעלי עסקים קטנים. ביטול התקרה היה טוב יותר, אם אפשר
להציע. אני מציע להעלות את זה לעשרים אלף, והשנה אני מציע עשרת אלפים
לירות.

זאת כל הצעתי בדברי ההסבר, והגיחתי

בענין יומם ולילה ולמסקנה הזאת הגעתי.

היו"ר י. תמיר:

ההצעה של חה"כ זכין, למרות שהוא הגה בה, היא בלתי הגיונית. מדוע? מפני שלו חה"כ זכין היה אומר, בואו נעשה אבחנה בין עסקים קטנים, שהמכסימום מגיע עד חמשת אלפים לירות, לבין עסקים גדולים שאפשר להטיל עליהם מאה אלף לירות, הייתי הולך אתך.

ד. זכין:

דווקא הקריטריונים כאן מפורטים מאד.

היו"ר י. תמיר:

בחיים, התופעה של מס עסקים היא תופעה של הפעלה שרירותית על חלקים של האוכלוסייה ופוטרת חלקים אחרים, מבלי להבחין לגבי מידת ההכנסה. במקרה זה, קרה בשנים האחרונות, דבר מוזר ביותר. הרשויות המקומיות, בהתאם לחוק ובאישור שר הפנים, העלו את הקרת המס שהיתה בעסקים מסויימים נמוכה למדי עד, כמעט, לפסגות, ובכך עוותו את מטרת החוק. סניף בנק לאומי משלם מכסימום חמשת אלפים לירות, ועל-ידו בעל חנות להלבשה "בר ובנו" משלם 3,800 לירות.

אם אנחנו נעלה את המס לפי הצעתך, יקרה דבר מוזר. בנק לאומי ישלם עשרים אלף לירות, ו"בר ובנו" ישלם 15 אלף לירות.

ד. זכין:

אני מוכרח להקריא לך את המשפטים שכתובים כאן. "לפי המבחנים הבאים, כולם או מקצתם: היקף המלאכה או העסק, לרבות המחזור וכך מספר המועסקים, תצרוכת החשמל, משקל המכונות או ההספק שלהן, השטח, ומבחנים אחרים שיש בהם כדי להצביע על ממדי המלאכה או העסק - הכל לפי שייקבע בחוק העזר לגבי מלאכה או עסק פלוני." אז יש קריטריונים מובהקים. למה שיהיו העוותים. העוותים, לאחר הקריטריונים, באים מדבר אחד, שהחוק מגביל את העיריה מלקחת מבעלי יכולת יותר מחמשת אלפים לירות. ברגע שיפשירו את העניין, הצדק יוכל להראות. לעיריה יהיה מרווח תמרון, והטעון של היו"ר, הוא דווקא, לא תקף.

היו"ר י. תמיר:

אתה נכנס לתוך דברי. תרשה לי לסיים. הכוונה במציאות לא חחממש, משום לחץ האוצר הריק של קופות העיריה, ומשום האפשרות של הטלת מסים על בעלי עסקים, אנחנו עלולים, מתוך מגמה, שהיא אולי נטייה לצדק יותר גדול, להביא את הרשות המקומית לידי מבחן קשה מאד. הם לא יוכלו לעמוד במבחן הזה, להטיל באופן מבוקר מס עסקים גבוה על כל העסקים, ובלבד שהיה הכנסה יותר גבוהה לרשות המקומית.

האמת היא, שאנחנו צריכים לבטל את המס הזה כליל. אני לא רוצה לחזור על ההנמקות המפורטות. אבל, אם כבר מדובר על הגדלה, הרי ההגדלה צריכה להיות על עסקים גדולים בלבד. אם היתה מוגשת הצעה כזאת, ולהקפיא את המס על עסקים קטנים, אז אני אומר: מפעלים רווחיים גדולים, בנקים, מוסדות, ארגונים, חברות גדולות, שיש להם מחזורים גדולים, ישלמו את המס המוגדל.

בטבלה שהניחו על שולחן הוועדה, חברי ארגונים כלכליים, היה ברור, שאותו עסק בירושלים משלם 3,800 לירות מס עסקים, ודומה לו ברחוב דיזינגוף משלם 4,000 לירות. מפני, שאין כל קריטריון אובייקטיבי, אלא מידת ההעזה של ראש העיריה והתמיכה שיש לו בעורף להטיל את המס הזה. זהו מס שרירותי.

נ. אליעד:

מר אלמוגי יבדל לחיים, ואלה שקדמו לו, לא היו חלשים בחיפה. כנראה שהם היו חזקים והיה להם קומנסנס.

היו"ר י. תמיר:

בהזדמנות שאנחנו מדברים על מס עסקים, אנחנו צריכים להשמיע את קולנו באזני נציגי משרד הפנים, שצריך לשים קץ לתופעה הזאת של מיסוי שאין לו הצדקה. מה עוד, שההכנסות מהמס הזה הן 30 מליון לירות לשנה. איני יודע מה מספר משלמי המס. מס זה גורם עגמת נפש, שהיה מן הדין לחשוב על שינוי בהטלתו.

י. בארי:

הכל מודים, שהמס אינו צודק, והוא מס מעמדי מובהק, לרבות החטיבה,

שחה"כ זכין נמנה עמה.

ד. זכין:

דווקא חה"כ בגין מוכיח, שאין מעמדות בישראל זאת הצעה שלי.

י. בארי:

רק שלשום, חטיבתו של חה"כ זכין נמנעה מהצבעה על חוק זכויות האדם והאזרח, משום, שאותו חוק, לפחות בקריאתו הראשונה, אינו חל על חוקים קיימים, אלא על חוקים עתידיים.

הכל מודים, שהחוק במתכונתו זאת, חל על הקטנים, ובמקום למחוק אותו, מבקשים להגדיל את המסים, והתוצאה כמובן, שהמזכיר הכללי של ההסתדרות, או סגן ראש העיר, או מזכיר של ארגון זה או אחר, שהכנסתם גדולה לאין שיעור מבעלי עסקים קטנים, הם לא ישאו במס הזה, והפרקליט הצעיר, שמזדקק קצת פחות לשירותים, הוא יצטרך לשלם את המס הזה.

לכן, הצעותי הן שתיים. מכיוון שעוסקים בחיקון סעיף 3 (1) ו-3 (2) לפקודת הרשויות המקומיות, מס עסקים - אני מציע: אני מקדים 2 ל-1. במקום המלים "על כל אדם העוסק בתחומה במלאכה או בעסק מן המפורטים בחוק עזר" כלומר, עליהם רשאי הרשות המקומית להטיל מס, יבוא: "על כל אדם המפיק הכנסה בתחום הרשות המקומית, בשיעור שיקבע בחוק עזר, ושלא יעלה על... בהתאם לגובה הכנסתו של אותו אדם..".

ש. רותם:

זה נושא חדש לגמרי.

י. בארי:

ואז, אנחנו נדע שמגיעים לצדק, שבשמו הובעת מפלגתו של חה"כ זכין ביד רמה, על צדק וחלוקת העומס. על מיסוי צודק ועל צדק סוציאלי וכו'.

אני מציע שנדון ונחווה אם זה נושא חדש או לא. מכל מקום, איני חושב, כשמכירים בכך, שהמס והחוק אינם צודקים, אז עוד צריך להעלות את השיעורים. לכן, בליח-ברירה אני מגיע להצעתי הקודמת, ואני מציע, במקום 5000 לירות, יבוא: 5001 לירות.

מ. ורטמן:

אני רואה שישנן שלוש הצעות: הצעה שהונחה ע"י הממשלה, הצעה שהוגשה ע"י חה"כ בארי והצעה של חה"כ זכין. אני מציע שניגש להצבעה.

ש. רותם:

אני חייב כאן להגיב, הן על הדברים שנאמרו ע"י היו"ר, והן על הדברים שנאמרו ע"י חה"כ בארי, בקשר למס מעמדי. זה לא מס, אלא זה תשלום בעד שירותים, והצדק הוא, שסוחר או בית עסק, שהוא גורם להוצאות, כמו למשל, בית-חרושה, שבמשך יום אחד מוביל חמש מאות משאיות ומסיעים אליו אלפי פועלים...

י. בארי:

ומה לגבי עורך-הדין הצעיר?

ש. רותם:

אני אגיע גם לזה. דבר זה מחייב את העירייה לסלול כבישים ולדאוג להחזקתם ולנקיונם. זה מחייב את העירייה לדאוג לשירותי כבאות מיוחדים. לכן, בחוק הזה, אנחנו מנסים להטיל מס על המעמד הזה.

אני לא חושב, שסוחר ת"א אשר מתעשרים
ע"י מליון אנשים שבאים כל יום לת"א, לא צריכים להשתתף באותם הוצאות
שהעיריה מוציאה ומשקיעה מליוני לירות כדי להסדיר את התחבורה בעיר.
לי כטוען, אין שום תועלת, שיש לו עסקים אלה. כל מי שרוצה למכור
סחורה, הוא יביא לי הביתה. מעוניין בזה הסוחר והוא נהנה מזה.

המס, בפירוש, מוטל על אלה שמפסידים
כסף. אם נטיל מסים על שירותים, יכול להיות, שצריך להטיל על הועד הפועל
של ההסתדרות, על הממשלה. עדיין אנחנו רואים שירותים, שהם לטובת האזרח.
זה לא אומר, שאנחנו צריכים לתת סובסידיה גם לעו"ד הצעיר, שלפני משרדו
ישנה דרך וצריך לנקות אותה.

אנחנו מבקשים לקבל את הצעת הממשלה
עם תיקון קטן. למה תקנו את הנוסח? כדי לחסוך רבע מליון לירות.

היו"ר י. תמיר:
ישנן שלוש הצעות, כפי שאמר חה"כ
ורטמן, הצעת הממשלה, הצעת חה"כ בארי,
הצעת חה"כ זכין והסתייגות של חה"כ פעיל. אני מעמיד אותן להצבעה.

מי בעד הצעת הממשלה?

מי בעד הצעת חה"כ בארי?

מי בעד הצעת חה"כ זכין?

ה צ ב ע ה

הצעת הממשלה עברה.

תודה רבה. ישיבה זו נעולה.

היו"ר י. תמיר:

הישיבה ננעלה בשעה 10.00